

Panimosanastoa.

Kuluvan vuoden alkupuoliskolla valmistui Panimoteollisuusliiton toimesta »Mallasjuomateollisuuden käsikirja», alalansansa ensimmäinen kielellämme. Teos on osaksi käännös- ja mukailutyötä, osaksi meikäläisiä oloja silmällä pitäen uudelleen kirjoitettu. Nimenomaan on kiinnitetty huomiota panimoalan sanaston aikaansaamiseen ja päästykin kunnioitettavaan saavutukseen: itse kirjassa käytetään kauttaaltaan suomalaista termistöä ja lopussa on parikymmensivuisen saksalais-suomalainen sanasto-osa, jossa on n. 600 sanaa.

Erityisesti panee merkille, että pani-

moala tarvitsee joukon uusia tai ennestään vähän käytettyjä verbejä: *itiöityä, silmiä, mallastaa, hiivata, humaloida, letkuttaa, pullottaa, astioida, tynnyroidä, kellaroida*, esimerkkejä mainitakseni. Mukaan on päässyt sellainenkin jo Lönnrotin ja Kilpisen kirjaama sanatyyppeä kuin *alkoholitontaa* (= entgeisten). Vanhastaan juomanpanoon kuuluvia sanoja, sellaisia kuin esim. *vierre, mäski, rupa*, käytetään, mutta *kuurnaa* en huomannut tarvittua. Astian nimiä on mm. *sanko, soikko* ja *kippo* (= Seidel). Erilaisia substantiiveja poimin näytteeksi: *katkuri, vihmuri, leikkuri* — tämäntyyppisiä on

Tekniikan sanastossa suosittu —, *selvite* (*selvikkeen* rinnalla; murteista onkin kahvinselvite tuttu, samoin esim. *kuivite*, *lämmite*), *suodos*, *juoksos*, *huuhdos*. Muutamia erittäin »edustavia» adjektiivejakin on käytetty: *karmea*, *murea*, *auhto*; kun on lisäksi *raikas* ja *kathera*, on maallikosta odottamatonta, ettei esim. *kirpeää* ole tarvittu.

Suurin osa sanastoa on hyvin valittuja normaalisia termejä, ennestään tunnettuja ja kysymykseen tulevien vieras-kielisten sanojen vastineina käytännössä olevia tai nyt niiksi esitettyjä. Kuitenkin on ollut toisinaan pakko turvautua vastineeseen, jonka suotavuus ei ole ilman muuta selvä. On esim. verbit *esimäskätä* ja *loppukuisata*; tietenkin tunnemme ja tunnustamme tyypin *esimäskäys* ja *loppukuisaus*, mutta sittenkin saattaa kysyä, onko näiden takia »päästettävä irti» koko armeija eri alojen sanoja sellaisia kuin *syväkyntää*, *koeajaa*, *puhdasviljellä*. Samoin on jouduttu käyttämään sanoja

valkuaisköyhä ja *valkuaisrikas*, kaiketi sen vuoksi, että vähä-, niukka-, runsas- tms. alkuinen adjektiivi olisi tässä tapauksessa erittäin kömpelö (*-valkuaisinen*), niinikään esim. *valkuaisekas*. Kun nämä sanat ovat huomatakseni sanastossa ainoat tätä lajia, sopii toivoa, ettei sitä toimitettaessa (ja tarkastettaessa, missä työssä on ollut kieliasiantuntijana dos. Lauri Hakulinen) niitä ole kelpuutettu painavitta syyttä. — Ja vielä on todettava, että vaikka sanastossa on *müncheninmaltaat* ja *pilseninmaltaat*, niin tekstistä sattui silmään osumaan *münchen-maltaat* ja *pilsen-maltaat* (s. 82; myös genetiivialkuisia on).

Muita hajahuomioita kirjan tekstiosasta: *järjentää* = rationalisoida; *kuristuma*: kaventumakohta pullon suussa; *naukkareilla* varustettu ketjukuljetin; *ilmastaa* vierrettä; *siirros*, *idättämö*, *huosia* (inf.); valkuaista saostuu *höytäläinä* (sanastossa *höytelö*).

T-o.